

delo učiteljstva, ki je bilo preidealno in premalo praktično. Treba, da si izberemo pot, ki po njej dosežemo reformo. Reforma se izvrši lahko od zgoraj ali iz mase. Načrt je mrtev, če mu učiteljstvo ne da vsebine. Treba izobrazbe, in sicer življenske izobrazbe! Učitelj mora živeti življenje, ki ga živi narod. Zaradi tega je treba revidirati vse nazore o vseh vprašanih. Najprej je potrebno izdelati načrt za splošno narodno vzgojo; potem šele naj učiteljstvo izvrši načrt za preuredbo šolstva. In s tem načrtom prodremo la tedaj, če bo narod spoznal njegovo potrebo. — Priporoča in predlaga: Slovensko učiteljstvo naj se čimprej temeljito orientira v vseh perečih socialnih, znanstvenih in umetniških vprašanih ter naj sestavi točen načrt za organizirano izobraževalno delo med slovenskim ljudstvom, ker edino to nas privede po najkrajši poti posredno k zaželjeni preosnovi slovenskega šolstva.

Dr. Wilfan se strinja z idejami obeh predgovornikov in pravi: Pride dan, ko bo človeštvo spoznalo, da smo premalo delovali na šolskem polju, ki ga doslej še ne poznamo dovolj. Učiteljski stan je najbolj zanemarjen v vsakem oziru. Učitelj (posebno na Kranjskem) izoliran. Razmerje med stanovci je nezdravo. Napaka je enih in drugih. Tudi v učitelju je krivda! Morda v tem, da pozna le pot v šolo. Učitelj je prenostranski! To ustvarja steno med njim in drugimi stanovci. V tem ima tudi vse neumevanje drug drugega svoj vzrok. Stopiti treba v ozračje novih nazorov in mišljenj. Treba dobiti pot, da pretga učitelj svojo pot v šolo in pride v zvezo z drugim življenjem. Delo med ljudstvom pomeni tudi delo med našo takolimenovano inteligenco, ki je okorna in suha, ker imamo vse, le — „družbo“ ne! Če se do bimo pri delu za narod in kulturo, bomo delali med narodom in zanj. Kleinmayrov mnenje, da bo delo zaman, se mu zdi prepessimistično. Ene seme mora dati! In če pride do skupnega dela, bo doseženega veliko! (Prijtrjevanje.)

Tovarišica Frida Ščekova je za temeljito preuredbo učiteljske. Tudi je mnenja, da tiči vsa pomanjkljivost v tem, da imamo premalo strokovnega učiteljstva.

Tov. Širok je prepričan, da dosežemo vse, če uporabimo čas za delo v šoli in obenem pazimo, da bodo tudi drugi delali. Ko privedemo naraščaj do zavednosti, tedaj dosežemo vse.

Pri glasovanju sprejmejo zborovalci vse Ganglove predloge in tudi Kleinmayrov predlog soglasno.

O načrtu za Poslovni red Zaveze poroča tudi tov. Gangl. Po njegovem temeljitem poročilu se vname živahna debata.

Tov. Kleinmayr izjavlja, da je naše društvo o tem že govorilo na društvenem zborovanju dne 19. aprila 1914. Tistikrat je društvo zavzelo tudi svoje stališče o Poslovnem redu.

Tov. Gangl pojasnjuje, da je načrt sedaj izpremenjen. Nova je določitev članarine, ki jo je fiksiral upravni odbor Zaveze, oziroma ki jo je on utemeljeno dvignil za 50 vinarjev.

Tov. Kleinmayr je za to, da se držimo starega sklepa.

Tov. Valentič je za novo pretresanje, ker da je sklep društva že zastarel.

Po debatah za pro in contra se vsi zedinijo v tem, da je razpravljati le o točkah, ki jih je društvo hotelo imeti izpremenjene, oziroma izpuščene.

Po glasovanju, ki se vrši po vsaki točki, ostane društvo pri svojih starih sklepih, ki jih morajo delegati točno zastopati na delegacijskem zborovanju.

Tov. Gangl odlaga mesto delegata, ker ne more glasovati proti lastnim predlogom. — Poroča nadalje, da je v P. r. fiksirana članarina 24 K na letno za vsakega člana. To članarino utemeljuje obširno, stvarno in temeljito, da pri glasovanju obvelja njegov predlog, in sicer za sedaj za 1 leto.

Predlog glede strokovnega Zavezinega tajništva se tudi sprejme. Preureditev „Tovariša“ v dnevnik se sprejme v principu. — Sprejme se predlog tov. Gangla, naj Zaveza izposluje pri Jugoslovanskem klubu, da se ustanovi čimprej „Narodni svet“.

Predlog tov. Avgusta Wascheta: Slovensko učiteljstvo, zbrano dne 16. decembra 1917 na društvenem zborovanju Učiteljskega društva za Trst in okolice, skleni:

Odbor Učiteljskega društva za Trst in okolice naj sporazumno z voditelji slovenskih ljudskih šol v Barkovljah, Rojanu, pri Sv. Ivanu in v Šklednju nastopi za razširjenje teh šestrazrednic v osemrazrednice, ki se naj v doglednem času izpremene v meščanske šole.

Podpisani utemeljuje svoj predlog:

1.) Družba sv. C in M. stoji na stališču, da sodi okoličanski otrok v okoličanske šole, zanje naj skrbi magistrat, ki oskrbuje te šole.

2.) Za nove slovenske vzporednice na obrtni šoli je treba učencev in učenk, če hočemo, da bomo imeli Slovence koristit od obrtne šole. Samo C. M. meščanska šola da premalo naraščaja, ker se nje učenci razkrope v Slov. trgovsko šolo in druge zavode.

3.) Da pa se osemrazrednico lahko izpremene v meščanske šole, je treba tem šolam primerno izprašano učiteljstvo. Odbor Učit. dr. za Trst in okolice naj poskrbi, da se ustanove za učiteljstvo, organizovano v Učit. dr., meščanski tečajji, kombinirani za vse tri skupine. Po ministerialni odredbi mora deželni šolski nadzornik poročati ministrstvu o potrebi takega tečaja do konca vtakega januarja.

Sprejeto s pripombo, naj store vse potrebno delo voditelji imenovanih šol.

Na predlog tov. Valentiča izreče skupščina tov. Ganglu za njegova poročila zahvalo in priznanje.

Tov. predsednik zaključil zborovanje ob pol 2. popoldan.

Kranjske vesti.

—r— **Tovariš Anton Likozar**, nadučitelj na Rakovniku pri Ljubljani in občinski svetnik ljubljanski, je dopolnil dne 11. t. m. šestdeseto leto svojega rojstva — čvrst po duhu in telesu. O tovarišu Likozarju veljajo v polni meri besede: »Dolžan ni samo, kar veleva mu stan; kar more, ta mož je storiti dolžan«. Na vseh svojih službenih mestih se je zavedal naloga naprednega slovenskega učitelja, zato je deloval in deluje še danes v šoli in zunaj nje, kakor mu to ukazuje ljubezen do mladine in naroda. Kot praktičen šolnik je vedno dosegal pri vzgoji in pouku mladine najlepše uspehe, a kot veščak v kmetijstvu, vrtnarstvu in zlasti v čebelarstvu je mnogo pripomogel, da se je plodonosno širilo zanimanje in gojenje teh panog našega narodnega gospodarstva med našim slovenskim ljudstvom. V ta namen je neizmorno deloval s persom, z besedo in z zgledom. Nešteto je njegovih strokovnih spisov — tudi v našem listu — kjer je obdelal najrazličnejše stroke umnega zemljedelstva. Priredil je veliko število javnih predavanj posebno o čebelarstvu. Z obdelovanjem svojih vrstov pa je kazal nazorno, kako je treba teorijo uporabljati v praksi. Likozarjevo ime je znano širom našega ozemlja; povsod se spominjajo tega našega vrliga tovariša s hvaležnostjo in spoštovanjem, povsod ima mnogo iskrenih prijateljev, ki si jih je pridobil s svojim moškim, jeklenim značajem in s svojo požrtvovalno deloljubnostjo. Tovariš Likozar pa deluje tudi v naših organizacijah, saj ga odlikuje ljubezen do stanu in šole ter resnična, zvestoba polna kolegialnost. Viharji življenja — udeležil se je kot hraber vojščak tudi okupacije Bosne — ter naših žalostnih političkih neprilik so hrumeli tudi ob njem, toda nikoli ni malodušno sklanjal glave ali pa svojega značaja ponujal naprodaj — mož od nog do temena je vedno ponosno stal, kamorkoli ga je postavila služba večnega in zanesljivega slovenskega kulturnega delavca! Zaupanje ljubljanskih someščanov ga je poslalo v občinski svet, kjer razvija uspešno delavnost posebno za šentjakovski okraj, koder je tov. Likozar splošno znana in čislana markantna osebnost. — Mnogobrojnim njegovim prijateljem in gratulantom se pridružujemo tudi mi, želeč tov. Likozarju, naj mu bo danih še mnogo zdravih let, ki jih naj — kakor je to vedno delal doslej — preživi v delu za korist naroda in ohranjen pri dobri volji ob zavesti storjenih dolžnosti! Živio!

—r— **Ljubljanska aprovizacija in mestno učiteljstvo.** Iz častnikov je razvidno, da so rumene in rdeče izkaznice vedno v prometu, le malokdaj pa pridejo na vrsto uradniške, zlasti one za III. in IV. skupino. Celo jabolka so zadnjic delili le I. in II. skupini. Učitelji, ki so se vpisali v uradniško skupino, so pa potisnjeni večinoma v III. in IV. skupino, kakor da bi imeli dohodke dvornih svetnikov. Sedaj se pa še deželni odbor obotavlja izplačati učiteljem v državnem zboru določeno vladno podporo. Ako te ne mislijo v kratkem izplačati, naj pa vsaj mestna aprovizacija uvrsti učitelje med tiste ubožne sloje, ki dobivajo živila brezplačno.

Štajerske vesti.

—š— **Dež. šolski svet štajerski** je po dolgem medevdanju in drezanju vendarle razpisal izpraznjena učit. mesta. Ob popolnjenju tistih, oziralo se bude v prvi vrsti na take tovarise, ki danes služijo v fronti, in na tiste, ki so zaposleni pri vojaštvu v zaledju.

—š— **† Marija Naprudnik.** Piše se nam iz Celja: Dne 16. dec. t. l. je umrla v 61. letu svoje starosti vrla slovenska žena, gospa Marija Naprudnik, sestra našega dne 23. febr. 1916 umrlega tovariša nadučitelja v Št. Vidu pri Planini, Fr. Bračiča. Pri njej je bilo v stanovanju in na prehrani mnogo mladeničev in mož, ki danes širom naše domovine zavzemajo odlična mesta. Naprudnica jim je bila

vedno prava slovenska mati, njen dom pa je bil res mnogim — narodni dom. — Blag bodi spomin blagi narodnjakinji!

Tržaške vesti.

—t— **»Edinost«** priobčuje v svoji božični številki v celoti izvajanja tovariša E. Gangla, ki z njimi utemeljuje v 25. štef. »Učit. Tov.« svoj predlog glede na ustanovitev Narodnega sveta, kakor ga je prijavil Zavezini delegaciji.

—t— **»Narodni Dom«** pri Sv. Ivanu. Po zaslugi tovariša Antona Germka, ki je predsednik svetoivanskemu gospodarskemu društvu »Narodni dom«, in po zaslugi gospoda Matka Gradišarja, iskrenega in vnetega prijatelja učiteljstva, je imenovano društvo sedaj zopet postavljeno na trdno materialno podlago. S tem so dani vsi pogoji uspešnemu in plodonosnemu nadaljnemu delovanju in razvoju vseh narodnih društev pri Sv. Ivanu. Mi gremo naprej!

—t— V **Šklednju** smujejo odbor za nabiranje prispevkov za Krekov spomenik. Med prireditelji so zastopniki vseh štedenskih narodnih društev, med njimi je tudi tov. Ciril Valentič kot predsednik podružnice CMD.

Goriške vesti.

ERNA INGERLOVA.

Dne 23. novembra 1917 je umrla Erna Ingerlova, učiteljica v Komnu na Goriškem, kot begunka v Št. Jurju ob Južni železnici na Štajerskem. — Ker je delovala in se mučila 36 let kot učiteljica na šolskem polju, se mi zdi umestno, da ji posvetim nekaj vrstic v našem strokovnem listu v spomin.

Učiteljica Erna Ingerlova se je porodila l. 1862. v Komnu na Krasu kot hčerka Viljema Ingerla, e. kr. sodnega kancelista ravno tam. — V Komnu je obiskovala ljudsko šolo pod znanim šolskim voditeljem Pianom, ki je bil na glasu kot izborni učitelj. — Dopršivši v Komnu ljudsko šolo, je vstopila na e. kr. učiteljske v Gorici, ki mu je bil ravnatelj Rajakovič. — Po maturi je nastopila službo prov. učiteljice na štiritrazrednici v Komnu l. 1884. Po izpitu učit. usposobljenosti je tam postala def. učiteljica, kjer je uspešno učiteljevala do smrti.

Ko je bila občina Komen dne 16. sept. 1916. evakuirana in so padale v vas ital. granate, je tudi ona med drugimi pobegnula iz Komna ter se preselila v Št. Jurij ob Juž. želez. na Štajersko. — Tam je še mirno živela z materjo in sestro ter bila jako delavna kot tajnica begunskega odbora v aprovizaciji. — Dne 23. nov. t. l. je pa nenadno umrla od kapi na možgane.

Erna Ingerlova je bila spretna in pridna učiteljica, ki je dosegala najlepše učne uspehe. Posebno spretna je bila v risanju; ona je bila prva učna oseba na komenski šoli, ki se je bavila in učila v šoli risanje po naravi. Videč lepe uspehe, se je vse učiteljstvo poprijelo te metode.

V prostih urah se je mnogo bavila z izrezlavanjem lesa in je izdelovala lepe okvire za slike, zrcala in portrete. Nad vse je ljubil cvetice in ptice. — Gojila je celo pozimi lepe vrste cvetic in pozimi je imela pred svojim oknom — v svojem stanovanju — nalašč iz desak napravljene prostor, na katerem je dajala lačnim in izstradanim ptičkom krme. — Ker je bila izborna učiteljica, so jo ljudje radi imeli. — Bila je pa tudi duša vseh šolskih veselje, božičnic in drugih predstav, ki jih je znala izvršno aranžirati.

Erna Ingerlova je bila vedno zdrava in čvrsta učiteljica. Znjo sem učiteljeval 30 let. Ne spominjam se, da bi bila kdaj več nego par dni bolna.

O njeni nagli smrti mi piše njena sestra Liza sledeče: »Sestra Erna je nekaj časa tukaj bolehal. Večkrat jo je bolela glava, a mislila smo, da to izvira iz prehlada. Zbog tega je šla k zdravniku. Ta je mislil, da ima revmatizem in da je nervozna, zakaj poleg glave jo je bolel tudi hrbet. Kmalu ji je bilo bolje, a ostalo ji je to, da ji je vedno migljalo pred očmi. — V petek (23. nov.) je šla zopet k zdravniku in predpisal ji je neko zdravilo. Mrzlice ni imela in je bila pri dobrem teku (apetitu). Istega dne opoldne je rada pojedla krompirjevo juho in močnit omelet. Ob treh popoldne je izpila belo kavo in potem odšla v skladišče za petrolej, zakaj zvečer so imeli oddajati beguncem petrolej. — Ob peteh je došla vesela domov, slekla črevlje, češ, da obuje copate. — Ko sede na stolico, se nagne nekoliko, da bi copate obula, strašno zakriči zaradi ubodev v glavi in hrbtnici, pade na tla in — umre. — Vsi hišni prebivalci so tekli skupaj, vse drgnjenje zdravnik in drugi, ki so pomagali, vse je bilo — zaman.

Naj končno še omenim, da je bila učiteljica Erna Ingerlova milosrdna. Za vojne je v Komnu obiskovala vojaške bol-

nišnice, stregla bolnim in ranjenim vojakom ter jim delila cigarete in drugih darov. Za te zasluge je bila odlikovana s srebrno svetinjo Rdečega križa.

Erne Ingerlove ni več. Komenci jo bodo pogrešali, a nemila usoda je ta, da je umrla nekaj let prej, nego bi bila stopila v pokoj po 40-letnem plodovitem delovanju. — Begunsko učiteljico — tako so ji rekli v Št. Jurju — težko pogrešajo begunci, zakaj bila je duša tamošnje begunske aprovizacije. Trudila se je za begunce in delovala v njih dobrobit. Bila je zaradi begunskih razmer z menoj v pismenem stiku.

Pogreb učiteljice Erne Ingerlove je bil v Št. Jurju velečasten, zakaj begunska učiteljica je bila tam priljubljena. Mnogo naroda se je pogreba udeležilo in osobito goriški begunci, tam in v okolici bivajoči, so ji v mnogobrojnem številu izkazali zadnjo čast. — Tamošnje učiteljstvo, ki ji je bilo naklonjeno, se je polnoštevitno udeležilo pogreba. — Učiteljice so njeno rakev ovenčale z najlepšimi cveticami in celo v rakvi ležečo obsule z roženkavrom, nageljni in rožmarinovim cvetjem. — Ti pa, draga koleginja, mirno počivaj v hladni zemlji ob strani svoje drage mamice! Ni Ti bilo dano veselje, vrniti se po končani vojni v svoj rojstni kraj. Težko bo Tvojim bivšim učencem in učenkam po Tebi, ki si jim bila dobra učiteljica. Ne bo Te več med nami, a Tvoj duh bo plaval nad nami in vedno se bomo spominjali Tvojega vrliga delovanja.

A. I.

Razgled.

Svetovna vojna. Zimsko vojno imamo Na italijanskem bojišču se neprestano vrše precej ljudi boji zlasti na tirolski strani. Tam so avstrijske čete zavzele nekaj pozicij in zajele od 23 t. m. nad 9000 mož. Na Flanderskem trajajo boji dalje. Tudi v Macedoniji se vrše boji zlasti ob Dojranskem jezeru. Z Rusijo so se pričela mirovna pogajanja, ki obetajo uspeh. Tudi v državah sporazuma, zlasti v Angliji in Franciji postajajo naklonjeni miru. Ruski zunanji komisar Trocki je izjavil, da želi splošen mir; toda, če ta ne bo mogoč, sklene Rusija tudi poseben mir.

Mirovna pogajanja. Ruski delegatje so izjavili na seji 22. t. m., da izhajajo iz jasno izražene volje ruskih narodov, da se čim prej doseže splošen, pravičen, za vse dele enako sprejemljiv mir. Z ozirom na vse sklepe vseruskega kongresa delavskih in vojaških odposlancev in vseruskega kongresa kmetov je poudarjala ruska delegacija, da smatra nadaljevanje vojne z edinim namenom aneksij za zločin in da zato slovesno proglašajo svoj sklep, da podpisajo takoj take mirovne pogoje, ki končajo to vojno na podlagi omenjenih pogojev, ve-tjavnih brez izjeme za vse narode. Izhajajoč iz teh načel, je predla glaš ruska delegacija, da se više mirovna pogajanja na podlagi sledečih šestih točk:

1. Nasilna združenja ozemelj, ki si jih je prisvojila kaka država med vojno, ni dovoljena. Črte, ki so v teh zasedenih ozemljih, se odpokličejo v najkrajšem času.

2. Politična samostojnost narodov, ki so izgubili med vojno to samostojnost, se obnovi v polnem obsegu.

3. Narodnim skupinam, ki niso bile pred vojno politično samostojne, se prizna možnost, da odločijo o vprašanju pripadnosti k eni drugdržavi ali o državni samostojnosti s plebiscitom. To ljudsko glasovanje mora biti uprizorjeno na ta način, da se garantira popolna neodvisnost pri glasovanju za vse prebivalstvo dotičnega ozemlja vstevši izseljenice in begunce.

4. Z ozirom na ozemlja, kjer prebivajo različne narodnosti, se varujejo pravice manjšine s posebnim zakonom, ki naj velja za samostojnost narodne kulture, in če je to praktično izvedljivo, tudi za avtonomno upravo.

5. Nobena vojskujoča se država ni zavezana, da bi plačala drugi državi takozvane vojne stroške. Če prejete kontribucije se morajo povrniti. Da se povrnejo izgube privatnih oseb, nastale med vojno, se ustanovi poseben fond, h kateremu prispevajo vojskujoče se države sorazmerno.

6. Kolonialna vprašanja se rešijo na podlagi načel, izraženih v točkah 1 do 4.

V izpolnitvev teh točk je predlagala ruska delegacija pogodbo sklepajočim strankam, da proglasi za nedopustljivo vsakršen ojačen boj močnejših narodov, proti svobodi slabotnejših narodov n. pr. z gospodarskim bojkotom, gospodarsko nadvlado ene dežele nad drugo na podlagi vsiljenih trgovinskih pogojev, posebnih carinskih pogojev, ki omejujejo svobodo tretjih dežel z morskimi blokadami, ki ne zasledujejo neposredno mirovnih ciljev i. t. d.

Učiteljstvo rogaškega okraja je sklenilo spomin tovariša Franca Auernika ovekovečati s tem, da mu postavi nagrobni spomenik. Prosimo zato vse tovarise, prijatelje in znance pokojnega, da prispeva vsak po